

njegovega igranja v «Nevesti s krono» je bila res svojstveno močna in je kazala pravilno razumevanje značaja, kljub nekaterim nepravilnim poudarkom v 4. sliki. To si razlagam s tem, da je Kralj dojel Matsa bolj instinktivno kot pa vsebinsko in razumsko miselno. Kralj je v Matsu pokazal svojo igralsko moč, ki je pri njem nova in kaže njegovo sposobnost podajanja enosmernih karakternih potez in svežega igralskega prednašanja, kljub nekaterim nedognanostim.

Šaričeva je v Kersti našla sebi ustrezajočo vlogo, ki je v skladu z njeno ženskostjo in čuvstveno razgibanostjo. Ženska zagonetnost je že lastna njeni naravi, kakor iz nje izvirajoča mistična breztelesnost, — eteričnost. Igrala je tu pa tam preveč samo sebe in šla zato mimo Strindbergove Kersti, kar je razumljivo iz njene narave. V celotnosti režije je njena eteričnost včasih utionila v realistični skupini tipov (2. in 3. slika). Kadar pa je proti sebi igrala realno Kersti, je navadno motil simbolični tekst. Njena Kersti je v izvedbi in pojmovanju močna igralska postava, v hipih prav posebna. (Višek v 3. sliki, ko izgubi krono.)

Še tri vloge imajo svojo igralsko posebnost, kar se tiče njih obsežnosti. Marija Vera kot Kerstina mati je bila sicer bolj v ibsenskem vzdušju, toda njena govorica se je kljub zateganju tu podala pravilno. Njeno pojmovanje in izvajanje vloge je bilo močno in igralsko resnično. Brita je našla v Miri Danilovi igralsko interpretacijo, kjer se značaja obeh oseb krijeta. Zato je učinkovala njena rezka in mrzla mimika, tudi njeno akcentuiranje je oglašalo. V Miri Danilovi je več volje kot moči. To jo je pri Briti dvignilo in pokazalo njeno igralsko sposobnost. V Briti je Mira Danilova sebe odkrila. — Skrbinšek kot Župan je bil svojstven v maski, igralsko močan v razumevanju značaja in v govorjenju. Mogočnost in resna groza, ki jo je izdihavala njegova kreacija, sta osupljali na nekaterih mestih, dasi je v igranju šel tu pa tam preko režiserjeve zamisli. Skrbinškova demoničnost in zagonetnost sta strindbergovski. Župan je Skrbinškova resnična ustvaritev.

Med ostalimi so se še rešili iz pasivnosti, ki je združena pri nas z majhno vlogo: Cesar kot Matsov ded, ki je pokazal svojo igralsko silo v vsaki gesti prav z nadpovprečnim igranjem. Poseben v maski in mimiki, prav poseben v govorici. — Hoteno sladki obraz pastora Gregorina z grenko potezo v obrazu je bil nov, v celoti zadrževan v igri, kar je učinkovalo igralsko pravilno in dobro, dasi si zamišljam pastora popolnoma drugače. C. Debevec je s prijetnim, temnim petjem, ki se je v modulaciji ravnal po vsebini, ustvarjal močne čuvstvene poudarke. Edino Rakarjeva je kot Babica motila s svojim prisiljenim vreščanjem, ki ji je pri takih vlogah lasten. šablona. Čemu v drastiko, če se hoče ponazoriti groza, tema in simbol zlega?

Ostali: Potokar, Jerman, Gabrijelčičeva, Kaukler, Medvedova, Vida Juva-nova in Plut so dopolnjevali režiserjevo zamisel s harmonično enotnostjo. Bili so svojski v maski in govoru.

«Nevesta s krono» je nad vse značilna za našo dramo v enem: v zunanji in notranji dograjenosti, režiserjevi dognanosti in ubranosti. V tem je v naši drami letošnja najenotnejša predstava, morda bo tudi najboljša.

Anton Ocvirk.

Mariborska drama. — Zimsko četrletje: St. Przybyszewski: Sneg, Lord-Chaine: Naš gospod župnik. (Ponovitev: Lepa pustolovščina). — Režiser: J. Kovič.

Občuti se kot mrtvilo, a je v resnici preobloženost in utrujenost. Družina šteje 15 članov, ki igrajo tudi opereto. Dosihmal je trpela kakovost, tokrat je zaostalo tudi število novih uprizoritev. — Lepa pustolovščina: je ponovitev lanske uprizoritve. V. Skrbinšek je obnovil Pergarčevo režijo. —

S n e g: je plod simbolizma z romantičnim nastrojenjem. Igra ni bila preživela vseskozi in liki se niso prekrasili z igralci, ostali so si tuji. Grom je preveč vnvanji, Kraljeva pa je že izrazito pokazala, da je njeno polje drugod in Starčeva se ne izživi. — Pač pa je «Naš gospod župnik» pokazal močan utrip življenjske sile našega odra. Delo se sicer odeva v neko solidno misel, gre pa vendar samo za osebo župnika, s tem pa se stvar odreka trajni veljavi. V francoskem izvirniku je ta abbé Pellegrin bivši frontnik, ki oznanja božji nauk z besedjem vojašnic; mi takih primerov nimamo. Zato je Daneš-Gradiš brez naslona ustvaril samobitno tvorbo, rahlo odeto v humor, etično visoko. Tu je pogodila E. Starčeva značaj bivše plesalke v drugem delu, ko izbruhne iz dolgočasnega zakona Cousinetove v histeričnem pojavu nje prava narava: spočetka pa je bila preveč narejena. Stilno dognani so: V. Skrbinšek, E. Kraljeva, E. Kovič.

Značilna za zimsko sezono je dvajsetletnica umetniškega delovanja J. Daneša-Gradiša (v pravkar označeni igri), ki je preko odrov v Ljubljani, Trstu in Osijeku našel tudi v Mariboru hvaležno občinstvo. Izhajajoč iz starejšega rodu (začel je pri srbskih potujočih skupinah), je ohranil njega gojenje, lepe oblike in vnvanjosti, a to iz svojega temperamenta oživi in dvigne v svoj izrazni, zlasti humorni način. Zabeležiti je vlogo Hlestakova, švejka, Floreta Brige in župnika Pellegrina. Uspeh proslave je bil časten za Daneša, razveseljiv pa za stopnjo našega zanimanja za duhovne vrednote, kljub silno razgibani, materialistični krizi.

M. Š n u d e r l.

«Duhovna rast mariborskega gledališča v slovensko kulturo». (Ljubljanski Zvon 1930., str. 65.). Res je potrebno, da ob desetletnici kritično premotrimo narodno-kulturno nalogo in uspehe mariborskega gledališča, ne da bi nas pri tej presoji kakorkoli motile njegove gospodarske in druge težave.*

Glavno, kar nam je moralo nuditi naše gledališče, je bila naša beseda. Resnično, veselili smo se je kakor otroci: ni nam bilo mar mraza v gledališču, sedeli smo v zimskih suknjah ves večer, samo da smo poslušali slovensko besedo; pokolenja so si jo želela, diletantske predstave agilnega Dramatičnega društva niso mogle utešiti tega hrepenenja. Slovenska beseda je morala pokazati in dokazati tujerodcem in v veliki meri tudi nam samim, da je zrela za najvišjo kulturo, da je jasna dovolj za najfinejša razglabljanja najrahlnejših utripov človeškega srca.

Slovensko besedo bi bilo moralo mariborsko gledališče negovati prav posebno; vsaj tekom časa bi bilo moralo napredovati, popravljati in brusiti. Tega mariborsko gledališče ni storilo. Živelo je nekako tjavendan, kakor da bi se te svoje naloge ne zavedalo: mešala so se narečja vsevprek, kultivirale najgršje slovniške napake... Prijateljska opozorila niso ničesar izpremenila... Prišlo je celo tako daleč, da so našo besedo smešili v burkah in operetah s pokvarjenimi, ponemčenimi izrazi, z mešanjem slovenščine in nemščine, z nemogočim tujerodnim zavijanjem in pačenjem, kakor se je to godilo z našim in češkim jezikom na nemških odrih.

Druga važna naloga slovenskega gledališča v Mariboru je bila v tem, da bi nam pokazalo vsa slovenska odrska dela. H. Nučič se je te naloge lotil ter pričel z Linhartovim Matičkom in Miciko, navezal na tradicije diletantskih odrov z Govekarjevim Desetim bratom in Finžgarjevim Divjim lovcom, Verigo in

* Skromna priložnostna knjižica «Deset let mariborskega gledališča» je imela propagandno-statističen namen, radi tega za kritično presajo v njej ni bilo mesta, kakor to zahteva Zvonov poročevalec.